

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин
та європейської інтеграції

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

ХОМУТОВСЬКИЙ Джавід Асафович

УДК 339.727.22(477)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

“Іноземні інвестиції в процесі економічної модернізації України ”

за ОПП “Міжнародні економічні відносини” спец. 292 “Міжнародні економічні відносини”
галузі знань 29 “Міжнародні відносини”

Подається на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело

_____ Д. А. Хомутовський

Керівник роботи
Зінчук Т.О.
д. е. н, професор

Хомутовський Д.А. «Іноземні інвестиції в процесі економічної модернізації України». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) освітнього ступеня за ОПП «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини». – Поліський національний університет, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу впливу іноземних інвестицій на економічну модернізацію України, визначення основних трендів та факторів, які впливають на ефективність цих інвестицій, та розробка рекомендацій для покращення інвестиційного клімату в країні.

Ключові слова: іноземні інвестиції, модернізація, інвестиційні стратегії, економіка, інвестиційний клімат.

Khomutovskyi D.A. "Foreign investments in the process of economic modernisation of Ukraine." - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for the first (bachelor's) degree in the OPP "International Economic Relations" of the field of knowledge 29 "International Relations", specialty 292 "International Economic Relations." - Polissya National University, 2024.

The qualification work is devoted to analysing the impact of foreign investment on the economic modernisation of Ukraine, identifying the main trends and factors that affect the effectiveness of these investments, and developing recommendations for improving the investment climate in the country.

Keywords: foreign investment, modernisation, investment strategies, economy, investment climate.

Зміст

ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ІНВЕСТУВАННЯ В МЕЖАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ.....	7
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ І АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ УКРАЇНИ	11
2.1. Стан інвестиційної діяльності та інвестиційного клімату в умовах війни	11
2.2. Вплив іноземних інвестицій на економічну діяльність підприємств.....	22
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ГАРАНТІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	27
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ.....	40

Вступ

Впровадження іноземних інвестицій у процес економічної модернізації України є перспективним напрямом відродження національної економіки, а також засобом мінімізації глобальних викликів та дієвим пріоритетом у досягненні Цілей сталого розвитку відповідно до концепції сталого розвитку до 2030 р. Іноземні інвестиції, відіграючи ключову роль у розвитку національної економіки, забезпечують не лише додатковий капітал для інвестицій, але й передачу новітніх технологій, управлінських практик та навичок. Вони стають локомотивом модернізації промисловості, підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Україна, зі своїм стратегічним географічним розташуванням та значними природними та людськими ресурсами, має всі передумови для приваблення іноземних інвестицій. Однак сучасний стан інвестиційного клімату в країні є складним через політичну нестабільність [18], економічні турбулентності та, на жаль, військові дії. Важливість іноземних інвестицій для економічного зростання України не можна недооцінювати. Вони допомагають залучати кошти у фундаментально важливі галузі, такі як енергетика, інфраструктура, високі технології та агропромисловий комплекс, що в свою чергу стимулює внутрішнє виробництво, створює нові робочі місця та підвищує загальний рівень добробуту населення.

Пандемія COVID-19 та військові конфлікти [21] внесли свої корективи у глобальні економічні процеси, акцентувавши увагу на необхідності розширення внутрішніх інвестицій та зменшення залежності від зовнішніх ринків. У цьому контексті іноземні інвестиції можуть слугувати важливим інструментом для швидкого відновлення економіки після кризи, сприяючи реалізації довгострокових проектів модернізації та інновації. Перспективи збереження та ефективного використання іноземних інвестицій у повоєнний період в Україні залежатимуть від здатності країни створити стабільне правове та економічне середовище, що забезпечує як мінімізацію ризиків для інвесторів, так і максимізацію віддачі від їх інвестицій. Реформи, спрямовані на боротьбу з

корупцією, покращення бізнес-клімату та забезпечення прав власності, стануть критично важливими в цьому процесі. Завдяки своїй стратегічній ролі, іноземні інвестиції можуть значно сприяти економічній стабільності, технологічному оновленню та соціальному прогресу України. Оптимізація використання таких інвестицій відкриває двері до нових можливостей для всіх учасників національної економіки та вносить свій вклад у створення міцної, динамічної та прогресивної країни.

Метою дослідження є аналіз впливу іноземних інвестицій на економічну модернізацію України, визначення основних трендів та факторів, які впливають на ефективність інвестиційної діяльності та розробка рекомендацій для покращення інвестиційного клімату в країні.

Завданнями роботи є:

- охарактеризувати сучасні теорії інвестування в межах національного господарства та в глобальному вимірі;
- проаналізувати стан інвестиційної діяльності та інвестиційного клімату в умовах війни;
- виявити рівень впливу іноземних інвестицій на економічну діяльність підприємств;
- обґрунтувати перспективи та гарантії збереження інвестицій як чинника модернізації економіки України у повоєнний період..

Об'єктом дослідження є іноземні інвестиції в економіку України, які впливають на процеси її економічної модернізації.

Предметом дослідження є механізми і ефекти іноземних інвестицій на економічну модернізацію в Україні, а також оцінка політик та стратегій, що регулюють цей процес. Забезпечення стабільного правового середовища та розробка цілеспрямованих інвестиційних стратегій можуть значно підвищити обсяги та ефективність іноземних інвестицій в Україні, тим самим сприяючи її економічній модернізації.

Теоретичною та методологічною основою роботи послужили відкриті інформаційні джерела, серед яких особливого значення набувають теоретичні та

практикоорієнтовані дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, дані засобів масової інформації, статистичні збірники, законодавчі акти.

У дослідженні задіяні такі методи: аналіз та огляд літератури та нормативних актів, інтерв'ювання співробітників, порівняльний аналіз, статистичний аналіз даних, системний аналіз, SWOT-аналіз, теоретичний аналіз та синтез, порівняння, узагальнення, спостереження, зіставлення, абстрагування, дедуктивний та індуктивний методи, проектування, моделювання, та ряд інших. Інформаційною базою роботи можуть бути різні джерела, такі як наукові статті, підручники, закони України [32] та нормативні акти, звіти підприємства, а також інтернет-ресурси, довідники, бази даних та інші. Тема роботи визначила таку структуру дослідження: вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури, додатків. Матеріали кваліфікаційної роботи розміщено на 48 стор. тексту комп'ютерного набору.

Результати досліджень опубліковано в таких наукових працях:

1. Хомутовський Д. Тенденції діджиталізації міжнародного бізнесу: матеріали студент. наук. конф. / матеріали VIII наук.- практ. студ. конф.: *“Партнерство бізнесу та університетів : міжнародний контекст”* / Поліський національний університет, ф-т економіки та менеджменту, каф. міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції. Житомир, 2022. С.125-126. (Додаток Б).
2. Хомутовський Д. Роль діджиталізації у міжнародному співробітництві в умовах глобалізації : Поліський національний університет, ф-т економіки та менеджменту, каф. міжнар. екон. відносин та європейської інтеграції. Житомир: ПНУ, 2021. (Додаток В).

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ІНВЕСТУВАННЯ В МЕЖАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

У сучасному світі інвестування відіграє ключову роль як у розвитку національних економік, так і у формуванні глобального економічного середовища. Різноманітність підходів та стратегій, що використовуються для максимізації прибутковості та мінімізації ризиків, створює багатогранну картину інвестиційної діяльності. Сучасні теорії інвестування намагаються врахувати численні фактори, які впливають на прийняття інвестиційних рішень як на національному, так і на глобальному рівнях [27]. Аналіз сучасних теорій інвестування є критично важливим для розуміння механізмів функціонування ринків капіталу, оптимізації інвестиційних рішень та оцінки ризиків (рис. 1.1).

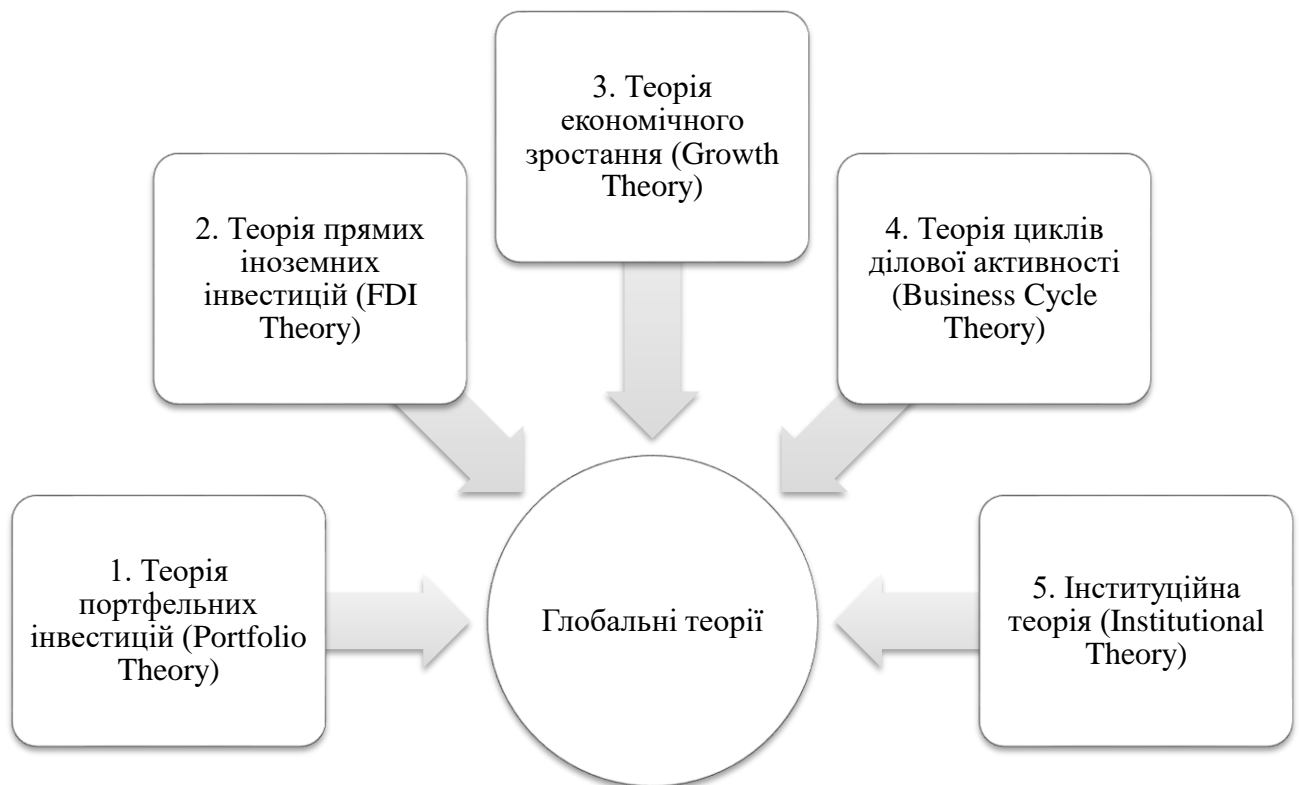

Рис. 1.1 Глобальні теорії

Джерело: [6].

Теорія портфельних інвестицій (Portfolio Theory) [39] започаткована Гаррі Марковіцем у 1952 р., теорія портфельних інвестицій зосереджується на

оптимізації розподілу активів для мінімізації ризику та максимізації прибутковості. Основна ідея полягає в тому, що інвестори можуть знижувати ризик, створюючи диверсифіковані портфелі, які складаються з різних активів з невеликою кореляцією між собою. Ця теорія є глобальною, оскільки застосовується до інвестиційних рішень у будь-якій країні, включаючи Україну, і є основою для сучасного управління інвестиціями та фінансового аналізу.

Теорія прямих іноземних інвестицій (FDI Theory) [27] розробили Джон Даннінг та Реймонд Вернон у 1960-х рр. Теорія пояснює мотиви та умови, за яких компанії здійснюють прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Даннінг розробив концепцію OLI-парадигми (Ownership, Location, Internalization), яка пояснює, чому компанії інвестують за кордон: завдяки володінню специфічними активами (O), привабливості локації (L) та вигодам від внутрішнього використання ресурсів (I). Ця теорія відноситься до глобального простору, але має велике значення для України, оскільки допомагає зрозуміти причини та умови залучення іноземних інвесторів.

Теорія економічного зростання (Growth Theory) [45] розроблена Робертом Солоу у 1956 р., ця теорія досліджує вплив інвестицій на довгострокове економічне зростання. Солоу довів, що інвестиції в фізичний капітал і технологічний прогрес є основними драйверами економічного зростання. Модель Солоу використовується для аналізу національних економік, включаючи українську, і пояснює, як різні рівні інвестицій впливають на продуктивність та зростання ВВП.

Започаткована Йозефом Шумпетером у 1939 р., теорія циклів ділової активності (Business Cycle Theory) [30] розглядає вплив інновацій та інвестицій на економічні цикли. Шумпетер стверджував, що економічний розвиток проходить через цикли, зумовлені інноваціями та інвестиціями в нові технології. Ця теорія є глобальною, але має велике значення для національних економік, включаючи Україну, оскільки допомагає зрозуміти, як інновації та інвестиції можуть сприяти економічному розвитку.

Інституційна теорія розроблена Дугласом Нортом у 1990-х р., інституційна теорія пояснює, як інституції та політична структура впливають на економічні результати, включаючи інвестиції. Норт стверджував, що ефективні інституції знижують транзакційні витрати та створюють сприятливе середовище для інвестицій. Ця теорія має особливе значення для України, де реформи інституційного середовища є критичними для покращення інвестиційного клімату.

Усі ці теорії, як глобальні, так і національні, надають цінні інструменти для аналізу інвестиційних процесів та розробки стратегій економічного розвитку. Вивчення цих теорій дозволяє глибше зрозуміти динаміку інвестицій в Україні та визначити шляхи для їх ефективного залучення та використання в процесі економічної модернізації [28]. Українські вчені також зробили значний внесок у розвиток теорій інвестування та дослідження інвестиційної діяльності (рис. 1.2).

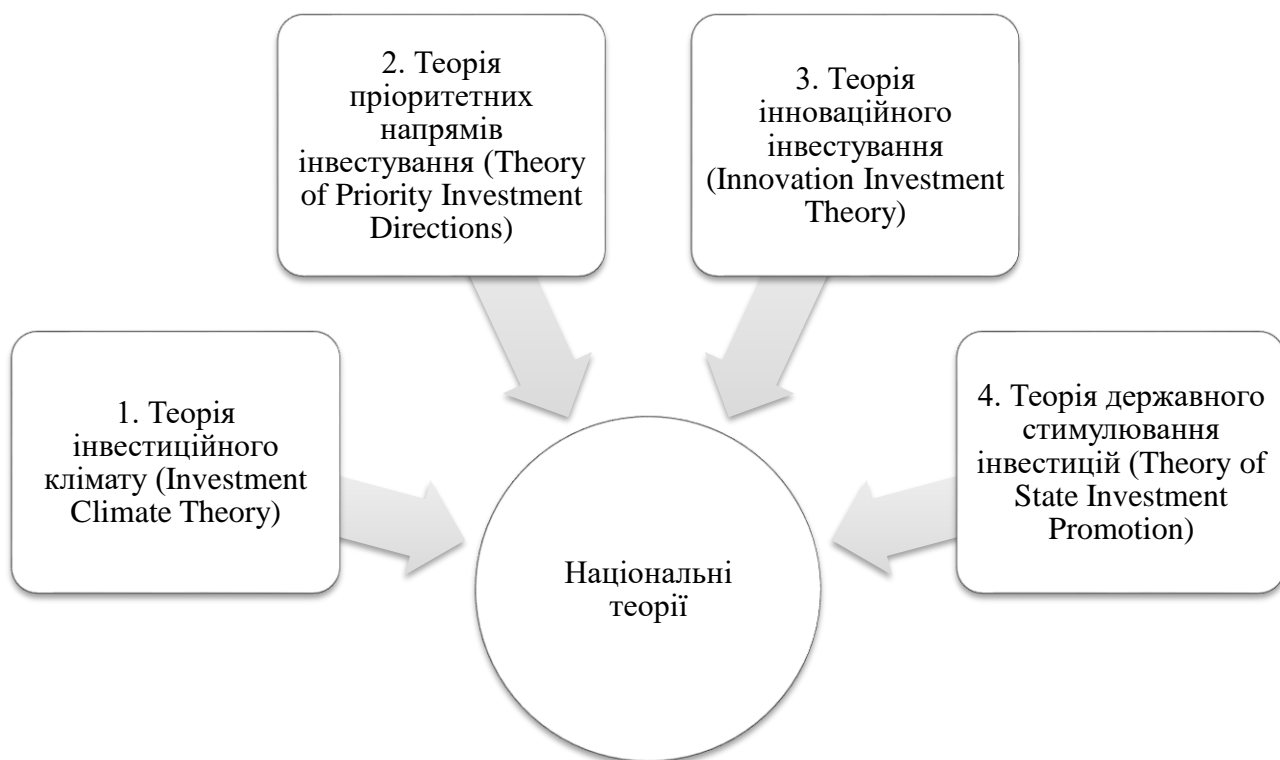

Рис. 1.2. Національні теорії інвестицій

Джерело: [6].

Одним із провідних українських економістів, який досліджував інвестиційний клімат, є І. Бураковський. Його дослідження фокусуються на

аналізі факторів, що впливають на інвестиційний клімат в Україні, зокрема на ролі правової та інституційної бази, корупції, макроекономічної стабільності та політичної ситуації. Науковець доводить, що покращення інвестиційного клімату є критично важливим для залучення іноземних інвестицій, і пропонує комплексні підходи до його покращення [7].

Гейєць В.М., академік Національної академії наук України, досліджував питання пріоритетних напрямів інвестування в економіку України. Його робота підкреслює важливість стратегічного планування інвестицій, орієнтованого на розвиток ключових галузей, таких як енергетика, аграрний сектор, ІТ та інфраструктура. Вчений обґрунтовує необхідність концентрації інвестицій у ці сектори для забезпечення стійкого економічного зростання та модернізації економіки [34].

Пасхавер О., відомий український економіст, акцентує увагу на значенні інноваційних інвестицій для розвитку української економіки. Його дослідження зосереджуються на впровадженні новітніх технологій та інновацій як ключових факторів підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Пасхавер стверджує, що інноваційні інвестиції є основою для довгострокового економічного зростання та трансформації економіки [30].

Лановий В., економіст і колишній міністр економіки України, розробив теорію державного стимулювання інвестицій, яка включає комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для інвесторів. Лановий підкреслює роль державної політики у залученні іноземних та внутрішніх інвестицій через податкові пільги, субсидії, поліпшення інфраструктури та забезпечення правової стабільності [2].

Українські теорії інвестування спрямовані на адаптацію глобальних концепцій до національних особливостей економіки та політичної ситуації. Вони враховують специфічні умови та виклики, з якими стикається Україна, та пропонують конкретні рішення для стимулювання інвестиційної діяльності в країні. Ці теорії та підходи є важливими для розуміння і покращення

інвестиційного клімату в Україні, а також для сприяння її економічній модернізації.

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ І АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ УКРАЇНИ

2.1. Стан інвестиційної діяльності та інвестиційного клімату в умовах війни

Завдяки статистичним даним про іноземні інвестиції можна визначити, які галузі економіки України є найбільш привабливими для інвесторів, з яких країн надходять інвестиції та в якій формі вони здійснюються. Основою нашого аналізу є динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України [2]. Загальна тенденція надходження іноземних інвестицій в Україну нестабільна (рис. 2.1).

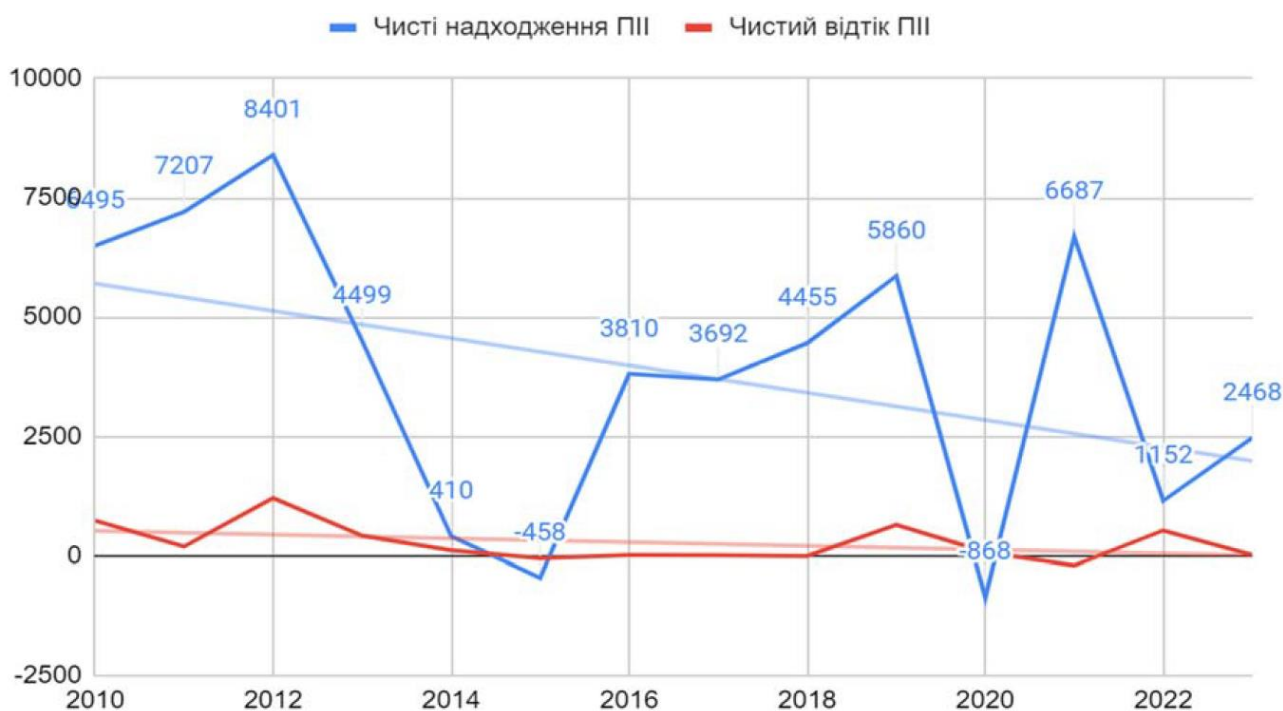

Рис. 2.1 Динаміка чистих надходжень та відтоку прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України впродовж 2010-2022 рр., млн. дол. США (з 2014 р. не враховуються окуповані території)

Джерело: [38].

У 2013 р. чисті надходження в економіку України були на 47,36% меншими, ніж у 2012 р. У 2015 р. чистий прибуток став від'ємним (-458 млн дол. США), що означає, що дочірні компанії заборгували перед материнськими більше, ніж материнські компанії інвестували в дочірні. Однак, різниця між 2015 і 2016 р. склала +1032,2%, тобто +4,268 млрд дол. США. З 2016 по 2019 р. спостерігалось поступове зростання чистих надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, а в 2020 р. вони скоротилися на 118,2% (-6,728 млрд дол. США) порівняно з 2019 р. через кризу, викликану Covid-19. Інвестиційна активність є одним з перших показників, які погіршуються під час кризи [3]. Після цього спостерігалася позитивна динаміка між 2020 і 2021 р., зокрема було інвестовано 7,55 млрд дол. США. Через повномасштабну війну різниця між 2021 і 2022 р. становила -5,5 млрд дол. США, але варто зазначити, що між 2022 і 2023 р. показники набули позитивних значень, а саме +1,316 млрд дол. США.

На основі статистичних даних можна побачити, що у 2013 р. чисті надходження в економіку України були на 47,36% меншими, ніж у 2012 р. У 2015 р. чистий прибуток став від'ємним (-458 млн дол. США), що означає, що дочірні компанії заборгували перед материнськими більше, ніж материнські компанії інвестували в дочірні. Різниця між 2015 і 2016 р. склала +1032,2%, тобто +4,268 млрд дол. США. З 2016 по 2019 р. спостерігалось поступове зростання чистих надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, а в 2020 р. вони скоротилися на 118,2% (-6,728 млрд дол. США) порівняно з 2019 р. через кризу, викликану Covid-19. Інвестиційна активність є одним з перших показників, які погіршуються під час кризи. Після цього спостерігалася позитивна динаміка між 2020 і 2021 р., зокрема було інвестовано 7,55 млрд дол. США. Через повномасштабну війну різниця між 2021 і 2022 р. становила -5,5 млрд дол. США, але варто зазначити, що між 2022 і 2023 р. показники набули позитивних значень, а саме +1,316 млрд дол. США.

Україні не вдалося досягти рівня іноземних інвестицій, який був у 2010 р.. Держава має активізувати залучення інвестиційних ресурсів у національну

економіку та внутрішній ринок, оскільки внутрішніх інвестиційних ресурсів недостатньо для забезпечення стабільного зростання в довгостроковій перспективі [4]. Динаміка чистого відтоку прямих іноземних інвестицій з України демонструє стійку тенденцію до зростання. У 2012 р. чистий відтік збільшився на 520% порівняно з 2011 р., з 192 млн дол. США до 1206 млн дол. США. У 2019 р. чистий відтік зріс на 653 млн дол. США порівняно з 2018 р., з - 5 млн дол. США до 648 млн дол. США. Найбільше зниження чистого відтоку прямих іноземних інвестицій спостерігалось у 2015 р. порівняно з 2014 р., коли падіння склало 1342%. У 2013 р. чистий відтік знизився на 128% порівняно з 2012 р.. До 2015 р. спостерігалось незначне щорічне зростання прямих іноземних інвестицій в Україну, але з 2015 р. спостерігається помірне щорічне зниження [5]. Винятком були 2019 р. та 2022 р., коли чистий відтік прямих іноземних інвестицій набув позитивних значень. Ці дані підкреслюють важливість активізації зусиль для залучення іноземних інвестицій, що є критичним для економічного зростання України. Залучення іноземного капіталу допоможе не лише подолати дефіцит внутрішніх інвестиційних ресурсів, але й сприятиме модернізації національної економіки та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку.

Аналізуючи прямі іноземні інвестиції, досліджено Індекс інвестиційної привабливості України, який вимірює Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА) з 2008 р.. Індекс формується на основі опитування представників бізнесу, де вони оцінюють інвестиційні перспективи за такою шкалою: 1 бал - дуже погані інвестиційні перспективи, 3 бали - нейтральна оцінка, 5 балів - дуже хороші перспективи для інвесторів (рис. 2.2). Цей індекс є важливим інструментом для розуміння настроїв серед іноземних та місцевих інвесторів щодо економічного клімату в Україні. Він дозволяє оцінити, як бізнес сприймає інвестиційні можливості в країні, що в свою чергу впливає на рішення щодо вкладання капіталу [6]. Відповідно до результатів опитувань ЄБА, можна відслідковувати динаміку змін у сприйнятті інвестиційного клімату, що є важливим для розробки ефективних економічних політик та стратегій залучення інвестицій (рис. 2.2).

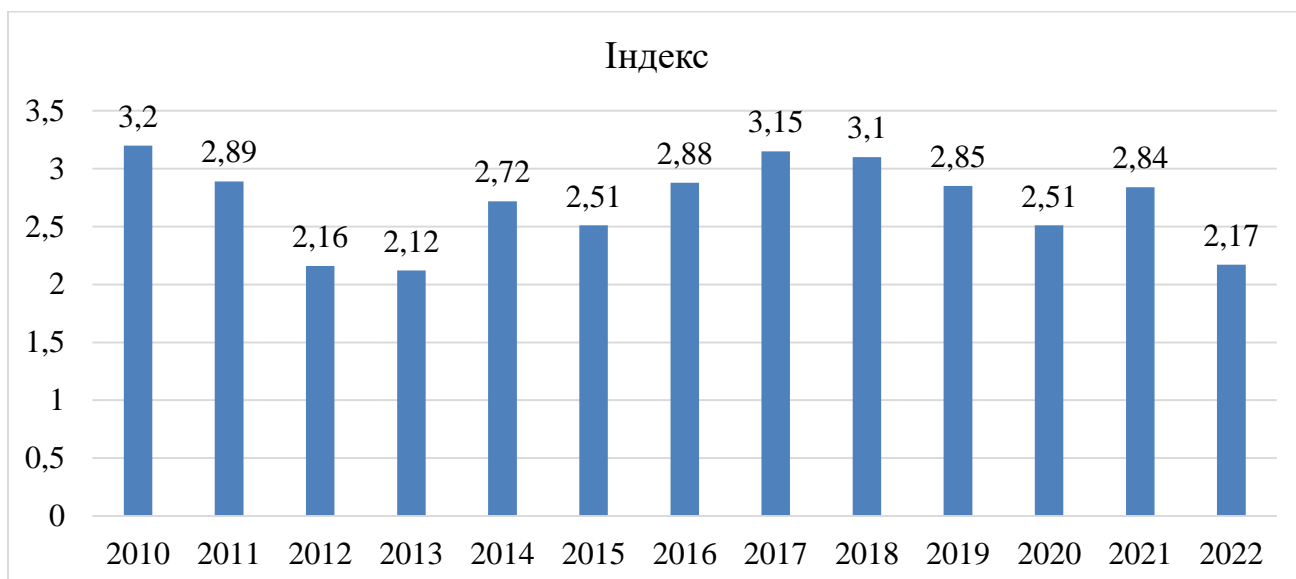

Рис. 2.2 Індекс інвестиційної привабливості України за період 2010-2022 рр.

Джерело: [38].

Аналізуючи індекс інвестиційної привабливості України за період 2010-2022 рр. виявлено декілька важливих тенденцій і змін. У 2010 р. індекс інвестиційної привабливості знаходився на рівні 3,2, що свідчило про досить позитивні перспективи для інвесторів. Однак, уже в 2011 р. індекс знизився до 2,89, що відображало початок негативних змін в інвестиційному кліматі країни. Ці зміни могли бути спричинені політичною нестабільністю та економічними викликами.

У 2012 р. індекс продовжував знижуватися і досяг рівня 2,16, що вказувало на суттєве погіршення інвестиційних перспектив. Така тенденція збереглася і в 2013 р., коли індекс становив 2,12. Ситуація покращилася в 2014 р., коли індекс зріс до 2,72, однак цей підйом був короткочасним. У 2015 р. індекс знову знизився до 2,51. У 2016 р. індекс інвестиційної привабливості трохи зріс до 2,88, що могло відображати певні позитивні зрушення в економіці та політичній ситуації. Значне покращення відбулося в 2017 р., коли індекс досяг 3,15. Це свідчило про відновлення довіри інвесторів та покращення інвестиційного клімату в країні. У 2018 р. індекс трохи знизився до 3,1, але залишався на високому рівні.

У 2019 р. індекс знизився до 2,85, що могло бути пов'язане з новими викликами та нестабільністю. У 2020 р. індекс знову знизився до 2,51, відображаючи негативний вплив глобальної пандемії COVID-19 на економіку та інвестиційний клімат. У 2021 р. індекс зріс до 2,84, свідчачи про певне відновлення після пандемічного спаду. У 2022 р. індекс знову знизився до 2,17, що, ймовірно, відображає вплив повномасштабної війни та пов'язаних з нею економічних і політичних ризиків. Загалом, динаміка індексу інвестиційної привабливості України за цей період демонструє значні коливання, що відображають зміни у внутрішньо- та зовнішньополітичному контексті, економічні кризи та вплив глобальних подій на інвестиційний клімат країни (рис. 2.3).

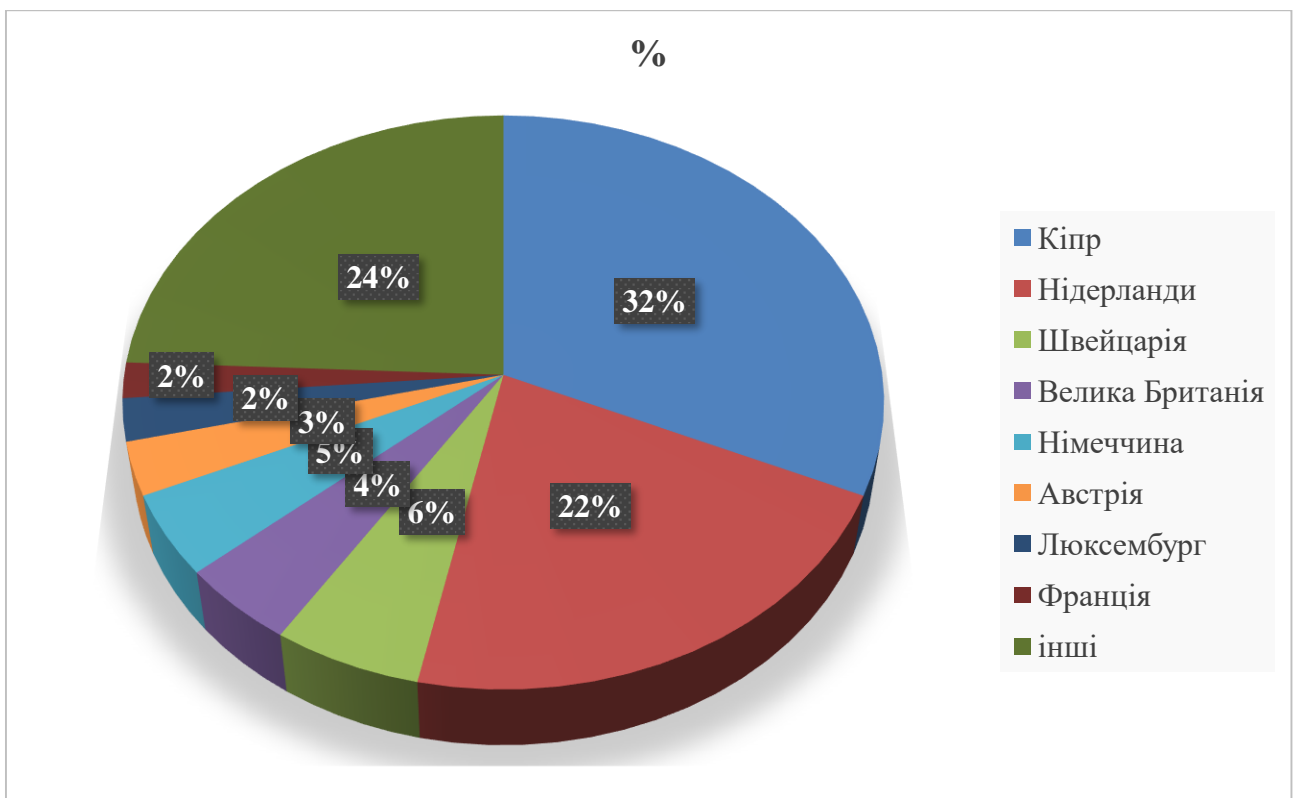

Рис. 2.3 Джерела прямих іноземних інвестицій в Україну, у %, на кінець 2022 р.

Джерело: [38].

На кінець 2022 р. джерела прямих іноземних інвестицій в Україну демонструють цікаву структуру, зосереджуючи значну частину інвестицій з

кількох ключових країн, Найбільшу частку прямих іноземних інвестицій надає Кіпр, який забезпечує 31,7% всіх інвестицій. Це може бути пов'язано з тим, що багато українських підприємств використовують Кіпр як офшорну зону для податкових оптимізацій та фінансових операцій.

Друге місце за обсягами інвестицій займають Нідерланди з 21,6%. Це також може бути результатом привабливих умов для міжнародного бізнесу та вигідної податкової політики цієї країни. Швейцарія забезпечує 5,8% інвестицій, що відображає її роль як важливого фінансового центру з високим рівнем довіри серед інвесторів. Велика Британія та Німеччина забезпечують по 4,6% іноземних інвестицій кожна. Ці країни відомі своєю розвиненою економікою та значними обсягами інвестицій у різні галузі. Австрія, з часткою в 3%, також є важливим джерелом інвестицій для України, що свідчить про її активну участь у регіональній економіці. Люксембург забезпечує 2,4% інвестицій, що може бути пов'язано з його статусом як міжнародного фінансового центру. Франція, з часткою в 2%, також відіграє роль у наданні інвестицій в українську економіку. Нарешті, інші країни забезпечують 24,3% прямих іноземних інвестицій, що свідчить про широку географічну диверсифікацію джерел інвестицій.

Аналіз структури прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності у 2022 р. показує (рис. 2.4), що найбільшу частку займає промисловість, яка отримала 30,8% всіх інвестицій. Це свідчить про значну привабливість промислового сектору для іноземних інвесторів, ймовірно через його потенціал для зростання та модернізації. Другу позицію займає сільське та лісове господарство з 12,6%, що підкреслює важливість аграрного сектору для економіки України і його привабливість для іноземного капіталу. Транспорт та складська діяльність отримали 12,1% інвестицій, що вказує на значну роль інфраструктури у забезпеченні економічної активності та її привабливість для інвесторів (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності у 2022 р., %

Джерело: [38].

Оптова та роздрібна торгівля забезпечує 9% від загальних інвестицій, що відображає важливість цього сектору в економіці України. Державне управління займає 8,9%, що може включати інвестиції в державні проекти та ініціативи. Будівництво отримало 8% прямих іноземних інвестицій, що вказує на значні можливості для розвитку цього сектору, особливо у контексті відновлення інфраструктури. Сектор інформації та телекомунікацій отримав 4,1% інвестицій, що свідчить про важливість технологічних інновацій та цифровізації.

Операції з нерухомістю займають 3,5%, що відображає стабільний інтерес до ринку нерухомості. Нарешті, інші види економічної діяльності отримали 11% інвестицій, що свідчить про широку диверсифікацію інвестиційних потоків в українську економіку. Ці дані підкреслюють, що промисловість залишається

найбільш привабливим сектором для іноземних інвесторів, а також вказують на значний потенціал аграрного сектору та інфраструктури. Структура інвестицій показує важливість різних секторів економіки та необхідність підтримки їхнього розвитку для забезпечення стабільного економічного зростання. У 2023 р. інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України зазнав невеликого зниження, склавши 2,44 бали з можливих 5 (порівняно з 2,48 балами у другій половині 2022 р.). Ці дані представлені результатами останнього дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією за аналітичною підтримкою від Gradus Research (рис. 2.5).

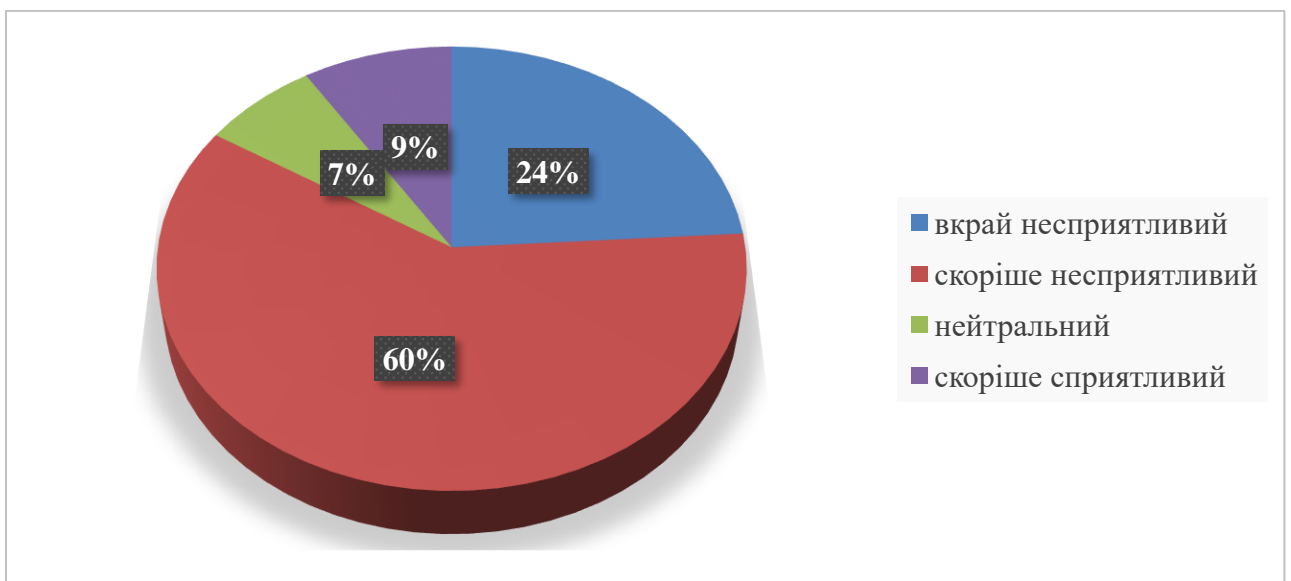

Рис. 2.5. Оцінка інвестиційного клімату в Україні (за результатами опитування)

Джерело: [48].

Незважаючи на те, що оцінка виконавчих директорів компаній-членів Асоціації стосовно інвестиційного клімату залишається переважно негативною у 2023 р., кількість топ-менеджерів, які вбачають вигоди в нових інвестиціях в Україну, зросла майже вдвічі. Зараз 84% опитаних директорів компаній-членів Асоціації вважають інвестиційний клімат несприятливим. Однак серед них зменшилась кількість тих, хто вважає його вкрай негативним — від 37% до 24%. Нейтрально ставляться до поточного інвестиційного клімату 7% топ-менеджерів, а ще 9% вважають його скоріше сприятливим. Оцінка динаміки інвестиційного клімату за минулий рік залишається обережною. Майже половина респондентів

(48%) вказують на погіршення, 39% вважають, що істотних змін не сталося, і 13% вважають, що інвестиційний клімат поліпшився. Протягом наступних шести місяців 38% очікують подальшого погіршення ситуації, а 48% вважають, що інвестиційний клімат залишиться без істотних змін. Водночас 14% топ-менеджерів прогнозують поліпшення ситуації у першій половині 2024 р. (рис. 2.6).

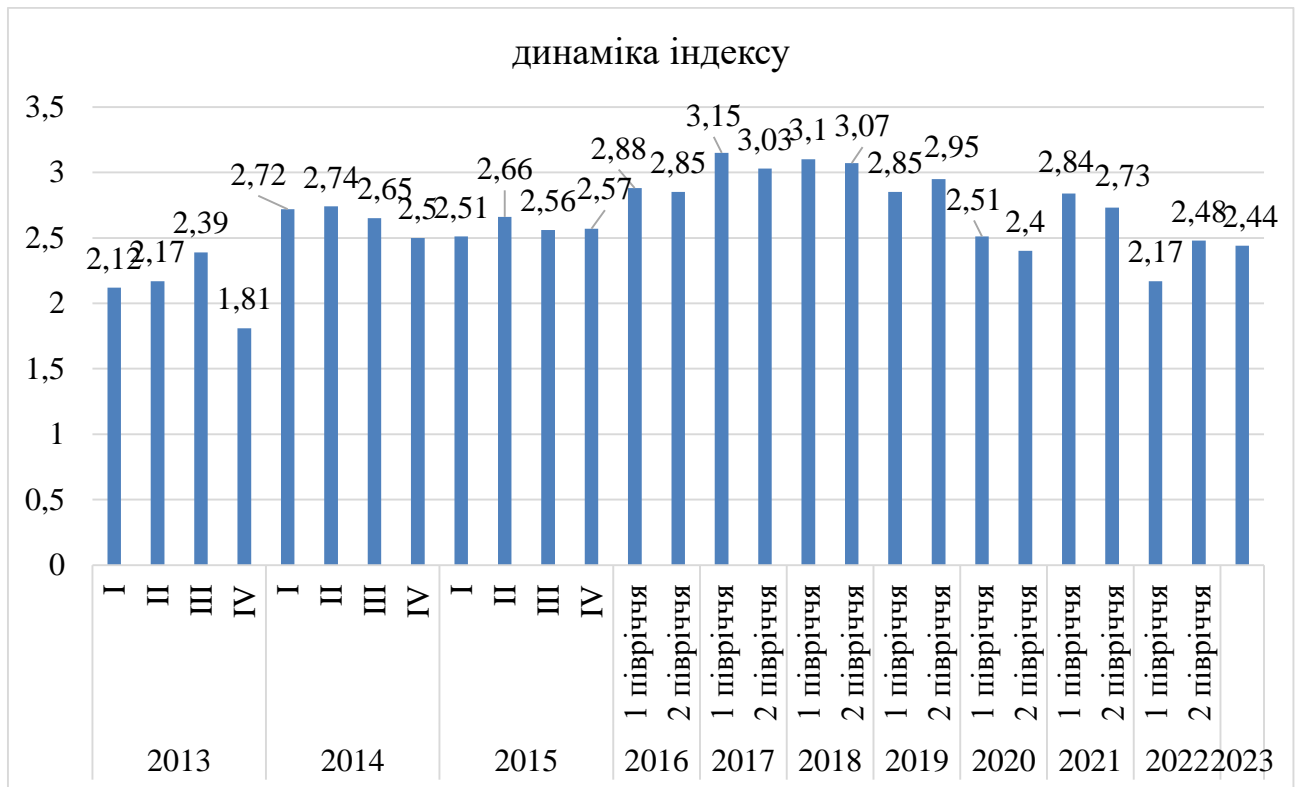

Рис. 2.6 Динаміка індексу 2013-2023 рр.

Джерело: [48].

Аналізуючи динаміку індексу інвестиційної привабливості України з 2013 по 2023 рр., можна виділити кілька ключових періодів та тенденцій. У 2013 р. індекс коливався протягом року. Перший квартал почався з показника 2,12, далі в другому кварталі індекс зріс до 2,17, а в третьому досяг 2,39. Однак, у четвертому кварталі відбулося значне зниження до 1,81. Цей рік відзначився політичною нестабільністю, що, безумовно, вплинуло на інвестиційний клімат.

У 2014 р. ситуація дещо покращилася. Перший квартал розпочався з індексу 2,72, і в другому кварталі він зріс до 2,74. Проте у третьому кварталі спостерігалось зниження до 2,65, а в четвертому до 2,5. Незважаючи на відносну стабільність порівняно з попереднім роком, політична та економічна ситуація в

країні залишалася напруженою. Протягом 2015 р. індекс поступово зростав. У першому кварталі він становив 2,51, а до четвертого кварталу зріс до 2,57. Це свідчило про певне відновлення довіри інвесторів. У 2016 р. індекс продовжив своє зростання, починаючи з 2,88 у першому півріччі і трохи знижуючись до 2,85 у другому півріччі. 2017 р. став періодом значного зростання інвестиційної привабливості, коли індекс досяг 3,15 у першому півріччі, хоча в другому півріччі трохи знизився до 3,03. У 2018 р. індекс залишався відносно стабільним, починаючи з 3,1 у першому півріччі та злегка знизившись до 3,07 у другому. Протягом 2019 р. індекс коливався від 2,85 у першому півріччі до 2,95 у другому, демонструючи стабільність з позитивною динамікою.

Пандемія COVID-19 у 2020 р. мала негативний вплив на індекс, який знизився з 2,51 у першому півріччі до 2,4 у другому півріччі. Проте у 2021 р. індекс відновився, досягнувши 2,84 у першому півріччі та трохи знизившись до 2,73 у другому півріччі. Перший півріччя 2022 р. відзначалося значним зниженням індексу до 2,17, що, ймовірно, було спричинено впливом повномасштабної війни. Однак у другому півріччі 2022 р. індекс зріс до 2,48, а в першому півріччі 2023 р. досяг 2,44. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України відображає вплив політичних, економічних та соціальних факторів, що впливають на настрої інвесторів [7, 9]. Незважаючи на коливання, загальна тенденція вказує на поступове відновлення довіри до українського ринку, що є позитивним сигналом для потенційних інвесторів (рис. 2.7).

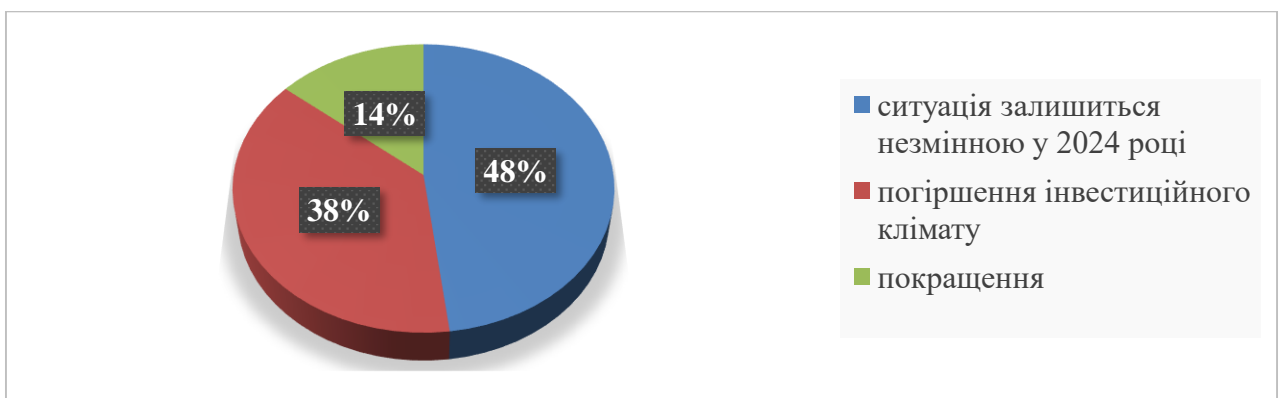

Рис. 2.7 Прогнози інвестиційного клімату (за результатами опитування)

Джерело: [48]

Прогнози щодо інвестиційної привабливості України на 2024 р. відображають неоднозначні очікування серед інвесторів та аналітиків. За даними опитувань, 48% респондентів вважають, що ситуація залишиться незмінною. Це свідчить про те, що майже половина опитаних не очікують значних змін у поточному стані інвестиційного клімату, можливо, через передбачувану стабільність політичної та економічної ситуації, або ж через відсутність значних реформ чи змін, які могли б суттєво вплинути на інвестиційне середовище.

З кількості опитаних 38% респондентів очікують подальшого погіршення інвестиційного клімату. Цей показник вказує на суттєву частку песимістичних прогнозів, які можуть бути зумовлені побоюваннями щодо тривалих політичних або економічних проблем, можливих кризових явищ, чи військових конфліктів, які можуть негативно вплинути на економіку країни та настрої інвесторів. Лише 14% опитаних очікують певного покращення інвестиційного клімату в 2024 р. Це свідчить про надію на позитивні зрушення, які можуть бути пов'язані з реалізацією економічних реформ, покращенням політичної стабільності або успішним подоланням поточних викликів. Ця група респондентів, хоча й невелика, вказує на можливі оптимістичні сценарії розвитку, які можуть бути досягнуті завдяки зусиллям уряду та міжнародній підтримці.

Загалом, прогнози на 2024 р. показують значний рівень невизначеності серед інвесторів. Це підкреслює важливість подальших зусиль уряду щодо покращення інвестиційного клімату, зміцнення економічної стабільності та створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій.

Повномасштабна військова агресія РФ проти України продовжує лідирувати серед факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат. На другому і третьому місці розташувалися корупція та слабка судова система. Серед позитивних змін бізнес-лідери високо оцінили присвоєння Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, дерегуляційні ініціативи та цифровізацію державних послуг [10].

Стан інвестиційної діяльності та інвестиційного клімату в умовах війни є вкрай складним, але не безнадійним. Залучення інвестицій вимагає

комплексного підходу, що включає стабілізаційні заходи, міжнародну підтримку та стратегічні інвестиції в ключові галузі.

2.2. Вплив іноземних інвестицій на економічну діяльність підприємств

Вплив іноземних інвестицій на економічну діяльність українських підприємств є багатограним і проявляється в кількох ключових аспектах. Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у зміцненні економіки країни, сприяють технологічній модернізації, підвищують конкурентоспроможність підприємств та створюють нові робочі місця [11]. Іноземні інвестиції забезпечують додатковий капітал, необхідний для розширення виробничих потужностей та реалізації нових проектів. В умовах обмежених внутрішніх фінансових ресурсів, які не завжди достатні для повноцінного розвитку, іноземний капітал стає критично важливим. Завдяки цьому українські підприємства можуть модернізувати своє обладнання, впроваджувати новітні технології та підвищувати продуктивність праці.

Окрім фінансового капіталу, іноземні інвестиції приносять із собою нові знання та управлінські практики [42]. Іноземні інвестори часто вводять передові методи управління, маркетингові стратегії та ефективні бізнес-процеси, які можуть бути прийняті українськими підприємствами. Це сприяє підвищенню ефективності управління та загальної продуктивності компаній, що в кінцевому підсумку відображається на їхній конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Іноземні підприємства створюють нові робочі місця, часто з вищою заробітною платою та кращими умовами праці, ніж середні по країні. Це сприяє підвищенню рівня життя населення, а також стимулює розвиток професійних навичок та знань працівників. Крім того, конкуренція за робочу силу між іноземними та вітчизняними компаніями може стимулювати останніх до покращення умов праці та підвищення зарплат.

Економічний ефект від іноземних інвестицій також відображається у збільшенні експорту. Іноземні компанії часто орієнтуються на експорт продукції,

що виробляється в Україні, на свої міжнародні ринки [33]. Це сприяє збільшенню валютних надходжень, поліпшенню платіжного балансу країни та зміцненню національної валюти. Крім того, співпраця з міжнародними партнерами допомагає українським підприємствам підвищувати стандарти якості та відповідати міжнародним вимогам. Згідно з даними Державної служби статистики України, обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України на кінець 2022 р. становив 48,6 млрд дол. США, що свідчить про значну роль іноземного капіталу у національній економіці. Основними країнами-інвесторами залишаються Кіпр, Нідерланди та Німеччина, які разом забезпечують понад 50% всіх інвестицій. Ці дані вказують на важливість іноземних інвестицій у різних секторах української економіки, зокрема в промисловості, аграрному секторі та інфраструктурі.

ТОВ "Рудо-Транс Експедиція", засноване у 2014 р., здійснює діяльність у сфері транспортних послуг, зокрема, перевезення вантажів. Основний вид діяльності компанії - інша допоміжна діяльність у сфері транспорту (КВЕД 52.29). На кінець 2023 р. компанія мала виторг у розмірі 5 674 200 гривень. Аналіз фінансових даних [44] за 2021-2023 рр. показує, що компанія продемонструвала значне зростання чистого доходу від реалізації продукції, з 1 972,10 тис. грн у 2021 р. до 5 668,80 тис. грн у 2023 р.. Необоротні активи компанії знизилися з 2 713,90 тис. грн у 2021 р. до 862,70 тис. грн у 2023 р., що свідчить про значне зменшення інших необоротних активів. Оборотні активи, навпаки, зросли з 3 370,30 тис. грн у 2021 р. до 8 097,40 тис. грн у 2023 р., що свідчить про збільшення поточної дебіторської заборгованості та запасів. Зростання дебіторської заборгованості може бути пов'язане зі збільшенням обсягів наданих послуг та розширенням клієнтської бази [43]. З точки зору пасивів, компанія має стабільний власний капітал, що залишався на рівні 100,10 тис. грн протягом 2021-2023 рр.. Нерозподілений прибуток значно зріс з 3 126,70 тис. грн у 2021 р. до 5 300,70 тис. грн у 2023 р., що свідчить про позитивні фінансові результати діяльності компанії. Поточні зобов'язання зросли у 2022 р., але у 2023 р.

спостерігалось їх зниження, що може вказувати на покращення платіжної дисципліни або зменшення кредиторської заборгованості.

Аналізуючи вплив іноземних інвестицій на діяльність ТОВ "Рудо-Транс Експедиція", можна зробити кілька висновків. Попри відсутність явних ознак прямих іноземних інвестицій у фінансовій звітності компанії, можливо, деякі непрямі форми іноземних інвестицій або співпраці все ж вплинули на її діяльність. Наприклад, використання сучасного обладнання, придбаного за рахунок кредитів чи лізингу, технологій або управлінських практик, адаптованих з іноземного досвіду, могло позитивно позначитися на ефективності діяльності підприємства.

Наявність зв'язків з іноземними партнерами могла б сприяти зростанню дебіторської заборгованості через розширення клієнтської бази та збільшення обсягів наданих послуг. Збільшення чистого прибутку підприємства також може свідчити про підвищення ефективності управління ресурсами та покращення якості послуг, що може бути результатом впровадження кращих практик з інших країн. Таким чином, хоча прямі іноземні інвестиції можуть бути відсутні, непрямий вплив міжнародного співробітництва, запозичення технологій та управлінських практик позитивно впливають на розвиток ТОВ "Рудо-Транс Експедиція". Це підкреслює важливість подальшого розвитку співпраці з міжнародними партнерами та впровадження передових технологій і методів управління для забезпечення стабільного зростання та конкурентоспроможності компанії на ринку.

Іноземні інвестиції є важливим чинником економічного розвитку України, який сприяє модернізації підприємств, підвищенню конкурентоспроможності та економічному зростанню. Вони забезпечують не лише фінансовий капітал, але й передові знання, технології та управлінські практики, що є критичними для успішного розвитку української економіки в умовах глобалізації. Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у сприянні економічному зростанню України [13]. Розвиток компаній значною мірою залежить від ефективного залучення і управління інвестиціями.

Інвестиції сприяють економічному зростанню шляхом фінансування нових проектів і модернізації існуючих. Для України, з її значним потенціалом у сільському господарстві, промисловості та ІТ-секторі, інвестиції можуть стати двигуном суттєвих змін. Для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" інвестиції можуть дозволити розширити автопарк, вдосконалити логістичні процеси та підвищити ефективність транспортних перевезень. Інвестиції сприяють впровадженню нових технологій і сучасних управлінських практик. Це особливо важливо для українських підприємств, які прагнуть конкурувати на міжнародному ринку. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" може використовувати інвестиції для впровадження інноваційних рішень у сфері логістики, що дозволить оптимізувати маршрути, зменшити витрати та покращити обслуговування клієнтів. Інвестиції дозволяють компаніям розширювати свої ринки збуту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" це надає можливість виходу на нові регіони або навіть країни, що забезпечить зростання доходів і стабільність бізнесу.

Одним з найбільших викликів для інвестиційної діяльності в Україні є політична і економічна нестабільність. Невизначеність у політичному курсі та макроекономічні ризики можуть відлякувати потенційних інвесторів. Складні та непрозорі регуляторні процеси, а також корупція є серйозними перешкодами для інвестицій в Україні. Ці фактори можуть суттєво збільшити вартість бізнес-операцій і знизити привабливість інвестицій. Для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" важливо враховувати ці виклики і шукати шляхи їх подолання, наприклад, через співпрацю з місцевими консультантами та експертами. Український фінансовий ринок ще недостатньо розвинений, що обмежує можливості компаній для залучення капіталу. Високі процентні ставки і обмежений доступ до кредитів можуть утруднити інвестиційну діяльність. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" може зіштовхнутися з проблемами у фінансуванні своїх проектів. Інвестиції дозволяють ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" впроваджувати нові технології, розширювати автопарк і покращувати логістичні процеси, що підвищує конкурентоспроможність компанії на ринку транспортних послуг. Завдяки

інвестиціям компанія може впроваджувати інноваційні рішення, що дозволяють оптимізувати маршрути перевезень, знижувати витрати на паливо і технічне обслуговування, а також підвищувати загальну ефективність роботи. Інвестиції сприяють розширенню ринків збуту та залученню нових клієнтів. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" може розширити свої послуги на нові регіони або країни, що забезпечить зростання доходів і стабільність бізнесу.

Високі процентні ставки та обмежений доступ до кредитів можуть ускладнити залучення капіталу для інвестиційних проектів. Недостатньо розвинена інфраструктура в деяких регіонах може стати перешкодою для ефективної діяльності компанії. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" повинна враховувати ці обмеження при плануванні своїх логістичних операцій. Інвестиційна діяльність є критично важливою для економічного зростання України та розвитку компаній, таких як ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" [15]. Переваги інвестицій включають економічне зростання, впровадження нових технологій і розширення ринків збуту [16]. Водночас виклики, такі як політична нестабільність, регуляторні бар'єри та недостатня розвиненість фінансового ринку, потребують ретельного планування та стратегічного підходу. Для успішного залучення інвестицій важливо враховувати всі ці фактори і працювати над їх подоланням.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ГАРАНТІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Повоєнний період для будь-якої країни є часом великих викликів та можливостей, і Україна не є винятком. Відновлення та модернізація економіки після військових дій потребують значних фінансових ресурсів, які можуть бути залучені через інвестиції. Однак для ефективного залучення капіталу необхідно забезпечити потенційним інвесторам надійні перспективи та гарантії збереження їхніх інвестицій. Це є критично важливим для створення стабільного економічного середовища, яке здатне підтримувати стійке зростання і розвиток (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Напрями збереження інвестицій як чинник модернізації економіки України у повоєнний період

Джерело: [46].

У повоєнний період економіка України зіткнеться з численними викликами, що вимагатиме комплексного підходу до залучення і збереження інвестицій. Одним з основних напрямків стане забезпечення сприятливого інвестиційного клімату через політичну стабільність, правову впевненість і економічні реформи. Перспективи та гарантії збереження іноземних інвестицій є ключовими чинниками модернізації економіки України у повоєнний період. Для того щоб забезпечити стабільне зростання та розвиток, необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище, яке приваблюватиме іноземний капітал та гарантуватиме його збереження. Це можна досягти через комплекс заходів, спрямованих на покращення правового, економічного та інституційного клімату.

Перш за все, необхідно реформувати правову систему, щоб забезпечити прозорість і надійність прав власності та контрактів. Інвесторам потрібно бути впевненими в тому, що їхні права будуть захищені, а контракти виконані відповідно до законодавства. Запровадження ефективного механізму захисту прав інвесторів, включаючи спеціалізовані суди для вирішення економічних спорів та арбітражні процедури, значно покращить інвестиційний клімат. Також важливо забезпечити макроекономічну стабільність, яка включає контроль над інфляцією, стабільний обмінний курс та прогнозовану фіскальну політику. Це допоможе знизити ризики, пов'язані з інвестиціями, та створити сприятливі умови для довгострокових капіталовкладень. Згідно з даними Національного банку України, у 2023 р. інфляція в Україні склала 9,8%, що є значним покращенням порівняно з попередніми роками. Подальше зниження інфляції до рівня 5-6% у найближчі роки стане важливим кроком до створення стабільного економічного середовища.

Для залучення іноземних інвесторів також необхідно зосередитися на розвитку інфраструктури. Інвестори часто обирають країни з розвиненою транспортною, енергетичною та комунікаційною інфраструктурою. У цьому контексті важливим є реалізація масштабних інфраструктурних проєктів, таких як будівництво нових автодоріг, модернізація залізничної мережі та розширення

портової інфраструктури. Одним із прикладів може бути проект «Велике будівництво», який передбачає модернізацію понад 6 000 км автодоріг до 2025 р. [27].

Стратегічне значення має також підтримка інновацій та технологій. Важливо створити умови для розвитку науково-дослідних центрів та інноваційних хабів, які залучатимуть як внутрішні, так і зовнішні інвестиції у високотехнологічні галузі. Впровадження податкових стимулів для інвестицій у наукові дослідження та розробки, створення технопарків та інноваційних кластерів допоможе залучити інвесторів, зацікавлених у передових технологіях та інноваціях. Одним із важливих кроків є створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) з пільговими умовами для інвесторів. Це можуть бути зони зниженої податкової ставки, спрощеного регуляторного режиму та доступу до інфраструктури. Наприклад, в Китаї та Польщі такі зони значно сприяли економічному зростанню та залученню іноземних інвестицій.

Гарантії збереження інвестицій можуть включати страхування інвестиційних ризиків через міжнародні та національні механізми. Наприклад, використання інструментів, що пропонуються Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) або Міжнародною асоціацією з гарантій інвестицій (MIGA), допоможе знизити ризики, пов'язані з політичною та економічною нестабільністю. Статистика свідчить, що у 2022 р. обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну скоротився до 5,5 млрд дол. США через війну, але у 2023 р. спостерігається позитивна динаміка зростання інвестицій до 6,8 млрд дол. США. Ці цифри демонструють, що іноземні інвестори готові повертатися до України, якщо будуть забезпечені відповідні умови та гарантії.

Для модернізації економіки України у повоєнний період важливо створити сприятливий інвестиційний клімат, який включає правові гарантії, макроекономічну стабільність, розвинену інфраструктуру, підтримку інновацій та спеціальні економічні зони. Реалізація цих заходів допоможе залучити значні обсяги іноземних інвестицій, що стануть рушійною силою економічного зростання та модернізації країни. Перспективи та гарантії збереження інвестицій

у повоєнний період включають політичну і правову стабільність, економічні реформи, розвиток інфраструктури, створення сприятливих умов для бізнесу.

ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" є провідною українською компанією, що спеціалізується на наданні транспортно-експедиторських послуг. Заснована в 2005 р., компанія швидко зарекомендувала себе як надійний партнер у сфері логістики та перевезень, завдяки чому здобула репутацію одного з лідерів на ринку. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" здійснює перевезення різноманітних вантажів, включаючи небезпечні, великогабаритні та збірні вантажі. Компанія використовує сучасний автопарк, що дозволяє забезпечувати швидкі та безпечні перевезення як всередині країни, так і за її межами. Компанія пропонує комплексні логістичні рішення, включаючи організацію перевезень, митне оформлення, складування та розподіл вантажів. Висококваліфікований персонал забезпечує професійний супровід кожного етапу доставки. Компанія володіє розвиненою мережею складів, що дозволяє забезпечувати зберігання вантажів у будь-яких умовах. Склади оснащені сучасними системами безпеки та контролю, що гарантує збереження вантажів. Компанія має команду досвідчених фахівців, які володіють глибокими знаннями у сфері логістики та транспорту. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" постійно впроваджує сучасні технології та інноваційні рішення у свою діяльність. Компанія має амбітні плани на майбутнє, спрямовані на розширення географії діяльності та підвищення якості послуг. Планується значне оновлення та розширення автопарку, що дозволить збільшити обсяги перевезень та підвищити їх ефективність. Компанія планує інвестувати у розвиток складської інфраструктури та модернізацію існуючих складів, що забезпечить кращі умови зберігання вантажів. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" є важливим гравцем на ринку транспортно-експедиторських послуг в Україні. Завдяки високому рівню професіоналізму, інноваційним рішенням та індивідуальному підходу до клієнтів, компанія забезпечує надійні та ефективні логістичні послуги.

Війна завжди є серйозним випробуванням для економіки країни, але повоєнний період відкриває унікальні можливості для відновлення та

модернізації. Інвестиції стають критично важливим чинником, що забезпечує не лише відновлення, але й розвиток та модернізацію економіки. Повоєнний період вимагає значних інвестицій в інфраструктуру, включаючи дороги, мости та залізниці. Для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" це означає можливість отримання фінансування для оновлення автопарку, впровадження сучасних логістичних рішень та покращення обслуговування клієнтів. Відновлення інфраструктури сприятиме більш ефективному та безпечному перевезенню вантажів, що підвищить конкурентоспроможність компанії на ринку.

Інвестування в умовах конфлікту пов'язане з серйозними ризиками, тому необхідне адекватне страхування активів та інших аспектів господарської діяльності. Міжнародний досвід в цьому плані є важливим фактором для успішної реалізації стратегії страхування інвестицій, як вітчизняних, так і з-за кордону, в Україні. Починаючи з початку повномасштабних воєнних дій в лютому 2022 року, Україна та її громадяни зазнали величезних втрат, як людських, так і матеріальних [8]. Повоєнний відновлювальний процес в Україні, ймовірно, буде підтримуватися міжнародними організаціями та фінансовими інституціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Європейський банк реконструкції та розвитку. Ці організації можуть надавати фінансову допомогу та технічну підтримку для розвитку транспортної інфраструктури, що створить сприятливі умови для інвестицій у ТОВ "Рудо-Транс Експедиція". Відновлення економіки після війни призведе до збільшення обсягу вантажних перевезень. Зростання будівельної та промислової активності створить попит на транспортні послуги. Інвестиції в розширення автопарку та оптимізацію логістичних процесів дозволять ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" задовольнити цей попит і зайняти лідируючі позиції на ринку.

Для залучення інвестицій у повоєнний період важливо створити стабільні правові умови. Уряду України слід удосконалити законодавство, що регулює інвестиційну діяльність, забезпечити захист прав інвесторів та створити сприятливий інвестиційний клімат. Міжнародні фінансові інституції можуть надавати гарантії для збереження інвестицій у повоєнний період. Це можуть бути

страхові програми, кредитні лінії або гранти для підтримки бізнесу. Такі гарантії зменшують ризики для інвесторів і сприяють залученню капіталу в економіку країни. Для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" буде можливість отримання додаткових фінансових ресурсів для розвитку. Політична нестабільність може відлякувати інвесторів, тому важливо забезпечити стабільність і прогнозованість політичного курсу країни. Уряд України повинен працювати над зміцненням демократичних інститутів, забезпеченням верховенства права та підвищенням прозорості державного управління. Відновлення інфраструктури потребує значних фінансових ресурсів та часу і саме тому важливо розробити довгострокову стратегію відновлення інфраструктури, враховуючи пріоритетні напрямки і джерела фінансування [36]. Співпраця з міжнародними організаціями та приватними інвесторами дозволить залучити необхідні ресурси і забезпечити ефективне відновлення. Повоєнний період може призвести до зростання конкуренції на ринку транспортних послуг. ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" повинна працювати над підвищенням якості послуг, впровадженням інновацій та оптимізацією логістичних процесів [35].

Перспективи інвестиційної діяльності у повоєнний період для ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" є значними. Інвестиції в модернізацію інфраструктури, підтримка з боку міжнародних організацій та збільшення попиту на транспортні послуги відкривають нові можливості для розвитку компанії. Для успішного подолання викликів, пов'язаних з політичною нестабільністю, інфраструктурними проблемами та зростанням конкуренції, необхідно розробити комплексну стратегію розвитку. Співпраця з міжнародними партнерами, впровадження інновацій та підвищення якості послуг дозволять ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" зайняти провідну позицію на ринку і сприяти модернізації економіки України у повоєнний період.

ВИСНОВКИ

1. Інвестування є ключовим елементом економічного розвитку, і впродовж історії економічної науки було розроблено багато теорій, які пояснюють механізми та впливи інвестицій на економіку. Українські теорії інвестування спрямовані на адаптацію глобальних концепцій до національних особливостей економіки та політичної ситуації. Вони враховують специфічні умови та виклики, з якими стикається Україна, та пропонують конкретні рішення для стимулювання інвестиційної діяльності в країні. Ці теорії та підходи є важливими для розуміння і покращення інвестиційного клімату в Україні, а також для сприяння її економічній модернізації.

2. На основі статистичних даних можна побачити, що у 2013 р. чисті надходження в економіку України були на 47,36% меншими, ніж у 2012 р.. У 2015 р. чистий прибуток став від'ємним (-458 млн дол. США), що означає, що дочірні компанії заборгували перед материнськими більше, ніж материнські компанії інвестували в дочірні. Однак, різниця між 2015 і 2016 роками склала +1032,2%, тобто +4,268 млрд дол. США. З 2016 по 2019 р. спостерігалось поступове зростання чистих надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, а в 2020 р. вони скоротилися на 118,2% (-6,728 млрд дол. США) порівняно з 2019 р. через кризу, викликану Covid-19. Інвестиційна активність є одним з перших показників, які погіршуються під час кризи. Після цього спостерігалася позитивна динаміка між 2020 і 2021 рр., зокрема було інвестовано 7,55 млрд дол. США. Через повномасштабну війну різниця між 2021 і 2022 рр. становила -5,5 млрд дол. США, але варто зазначити, що між 2022 і 2023 рр. показники набули позитивних значень, а саме +1,316 млрд дол. США.

3. Прогнози на 2024 р. свідчать про значний рівень невизначеності серед інвесторів. Повномасштабна військова агресія РФ проти України продовжує лідирувати серед факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат. На другому і третьому місці розташувалися корупція та слабка судова система. Серед позитивних змін бізнес-лідери високо оцінили присвоєння Україні статусу

кандидата на вступ до ЄС, дерегуляційні ініціативи та цифровизацію державних послуг.

4. У ході дослідження розглянуто потенційний вплив іноземних інвестицій на конкретне підприємство ТОВ "Рудо-Транс Експедиція". Хоча прямі іноземні інвестиції можуть бути відсутні, непрямий вплив міжнародного співробітництва, запозичення технологій та управлінських практик позитивно впливають на розвиток ТОВ "Рудо-Транс Експедиція". Це підкреслює важливість подальшого розвитку співпраці з міжнародними партнерами та впровадження передових технологій і методів управління для забезпечення стабільного зростання та конкурентоспроможності компанії на ринку.

5. Іноземні інвестиції є важливим чинником економічного розвитку України, який сприяє модернізації підприємств, підвищенню конкурентоспроможності та економічному зростанню. Вони забезпечують не лише фінансовий капітал, але й передові знання, технології та управлінські практики, що є критичними для успішного розвитку української економіки в умовах глобалізації. Напрями збереження інвестицій як чинник модернізації економіки України у повоєнний період: політична стабільність, правова впевненість, економічні реформи, розвиток інфраструктури, створення спеціальних економічних зон і технопарків, забезпечення соціальної стабільності та розвиток людського капіталу, міжнародне співробітництво і партнерство з міжнародними фінансовими інституціями.

6. Для модернізації економіки України у повоєнний період важливо створити сприятливий інвестиційний клімат, який включає правові гарантії, макроекономічну стабільність, розвинену інфраструктуру, підтримку інновацій та спеціальні економічні зони. Реалізація цих заходів допоможе залучити значні обсяги іноземних інвестицій, що стануть рушійною силою економічного зростання та модернізації країни. Перспективи та гарантії збереження інвестицій у повоєнний період включають політичну і правову стабільність, економічні реформи, розвиток інфраструктури, створення сприятливих умов для бізнесу і інновацій, соціальну стабільність та міжнародне співробітництво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: критична оцінка та пошук шляхів вирішення проблемних аспектів. Сталий розвиток економіки. 2023. URL: http://economics.kntu.kr.ua/data/2012_22_2.pdf
2. А. Дубровський, В. Лановий Інвестиції та розвиток: монографія: Центр ринкових реформ, 2002. - 88 с. URL: <https://library.krok.edu.ua/media/library/category/knmzd/knmzd-0098.doc>
3. Вплив іноземних інвестицій на модернізацію української економіки (2022). URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/56.pdf
4. Гвоздєв Ю. В. Економічна сутність і значення інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Київ, 2018. С. 57-67. URL: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/9.pdf>
5. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
6. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : [навч. посібник] / А.П. Дука. – К. : Каравела, 2007. 424 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2079/1/Посібник_Інвестування.PDF
7. Економіка України. М. В. Чупина, 2023. URL: <https://shkola.in.ua/1654-ekonomika-10-klas-krupska-2018.html>
8. Ємельянов В.М. Інновації: Практика та досвід. №11 червень 2024. С. 49 URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/151/109>
9. Затонацька Т.Г. Стратегія нарощування інвестиційного потенціалу національної економіки. *Фінанси України*. 2006. № 7. С. 38–49. URL: https://www.researchgate.net/publication/299366654_Strategia_narosuvanna_investicijnogo_potencialu_nacionalnoi_ekonomiki
10. Інвестиційний клімат України: оцінка та шляхи покращення (2020). URL: <https://bank.gov.ua/>
11. Інвестиційний портал України. URL: <https://www.ebrd.com/news/2023/ebrd-and-dfis-establish-ukraine-coinvestment-platform.html>

12. Іноземні інвестиції в економіці України. 2024. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/inozemni-investicii-v-ekonomici-ukraini.html>
13. Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання України. URL: (2023): http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/56.pdf
14. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
15. Квасницька Р.С. Дефініційний аналіз поняття «інвестиційна діяльність». Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. *Економічні науки*. 2014. Вип. 26. С. 198–203.
16. Комариця Л.Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств в Україні: проблеми і перспективи розвитку / Л.Л. Комариця, Л.С. Нікіфоряк URL: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61389.doc.htm
17. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 06.02.2024)
18. Крамаренко І.С. Стан інвестиційної діяльності України в умовах економічної нестабільності. *Економіка і суспільство*. 2016. С. 107-113. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/20.pdf
19. Кузьміна О., Ярошенко К. Інвестиційна привабливість України: оцінка та перспективні напрямки активізації. *Економіка та суспільство*. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/370648922_INVESTICIJNA_PRIVABLIVIST_UKRAINI_OCINKA_TA_PERSPEKTIVNI_NAPRAMKI_AKTIVIZACII
20. Кузьміна О., Ярошенко К. Інвестиційна привабливість України: оцінка та перспективні напрямки активізації. *Економіка та суспільство*. 2023. №49. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-38>
21. Малько К.С. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 100–105. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE

F=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ape_2015_3_13

22. Міжнародний валютний фонд (МВФ). URL: <https://www.imf.org/en/Home>

23. Міністерство закордонних справ України URL:<http://mfa.gov.ua/ua>

24. Музиченко А. О. Стратегії залучення інвестицій в українську економіку: прогнози й виклики / А.О. Музиченко, Т.С. Овчаренко, Т.Є. Сігаєва *Академічні візії*. 2023. № 23. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30639>

25. Національне агентство з питань інвестицій та євроінтеграції. URL: <https://naau.org.ua/en>

26. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

27. Огінок, С., Кохана, С. Роль міжнародних інвестицій у світовій економіці. *Економіка та суспільство*. 2023. №57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-42>

28. Організація Об'єднаних Націй (ООН) URL:<http://www.un.org/ru/>

29. О. Федорович. Навчальня фахівців у сфері залучення прямих іноземних інвестицій. URL: <https://economika.kr-admin.gov.ua/files/teachINZ.pdf>

30. Пасхавер О., Інвестиції 2008. URL: https://ecat.ust.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=DB4&P21DBN=DB4&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21LOG=1&S21P03=K=&S21STR=занятость%20в%20сельскохозьяйственных%20предприятиях Пічугіна Т.С. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління / Т.С. Пічугіна, Л.Д. Забродська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2013. – Вип. 2 (1). – С. 146–154.

31. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1561-ХІІ (1561-12), редакція станом на 6 листопада 2014 року URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

32. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну (2021). URL: <https://magazine.faaf.org.ua/problemi-zaluchennya-inozemnih-investiciy-v-ukrainu-cherez-mehanizmi-strahuvannya.html>
33. Р.І. Бажал, В.М. Геєць, А.А. Гриценко, В.В. Небрат, ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В ДОСЛІДЖЕННЯХ І ПРОГНОЗАХ. НАН України". – К., 2018. – 568 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/303.pdf>
34. РУДО-ТРАНС ЕКСПЕДИЦІЯ 39527207. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/39527207/
35. С. І. Савіцька. Значення інвестиційної діяльності для розвитку економіки. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. С. 101-106. URL: <file:///C:/Users/andre/Downloads/17.pdf>
36. Світовий банк. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
37. Славкова, А., Колісник, Д. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-138>
38. Теоретичні засади інвестиційної діяльності. 2023. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/798494/mod_resource/content/3/тема1.pdf
39. ТОВ "РУДО-ТРАНС ЕКСПЕДИЦІЯ". URL: <https://vkursi.pro/card/tov-rudo-trans-ekspedytsiia-39527207>
40. ТОВ «РУДО-ТРАНС ЕКСПЕДИЦІЯ». URL: <https://opendatabot.ua/c/39527207>
41. Українська рада підприємців. URL: https://www.facebook.com/radakmu/?locale=uk_UA
42. Федоренко В.Г. Інвестознавство : [підручник] / В.Г. Федоренко. – 3-тє вид., доп. – К. : МАУП, 2013. – 480 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2079/1/Посібник_Інвестування.PDF
43. Фінансова звітність компанії ТОВ "Рудо-Транс Експедиція". URL: https://clarity-project.info/edr/39527207/finances?current_year=2022
44. Чапляк Н. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи вирішення в сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2022. URL:

45. Чапляк, Н. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи вирішення в сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2022. №40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-80>
46. Штань, М. Економічна політика стимулювання повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-62>
47. ЕВА: Індекс інвестиційної привабливості України: Зміни та очікування. 2023. URL: <https://ua.sudohodstvo.org/eba-indeks-investycijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-zminy-ta-ochikuvannya/>
48. Investment Guide for Ukraine. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/services-team/about-ukraineinvest/>
49. The Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" [41]

	2023	2022	2021	2020
Дохід	5 674 200 ₴	1 816 900 ₴	1 972 200 ₴	1 603 400 ₴
Чистий прибуток	1 857 700 ₴	316 300 ₴	936 600 ₴	665 800 ₴
Активи	8 960 100 ₴	9 237 000 ₴	6 084 200 ₴	4 688 700 ₴
Зобов'язання	3 559 300 ₴	5 693 900 ₴	2 857 400 ₴	2 133 400 ₴
Кількість працівників	3	2	4	—

Керівник та власник ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" [41]

Керівники	
Кушнерчук Володимир Сергійович керівник	Кушнерчук Володимир Сергійович підписант
Власники	
Кушнерчук Володимир Сергійович Україна Засновник	Кушнерчук Володимир Сергійович Україна Кінцевий бенефіціарний власник

Перебування на обліку ТОВ "Рудо-Транс Експедиція" [40]

Перебуває на обліку

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ • 37507880

Дата взяття на облік: 04.12.2014

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ЖИТОМИРСЬКА ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ (М. ЖИТОМИР) • 44096781

Відомості про відомчий реєстр: (Реєстр платників податків)

Дата взяття на облік: 04.12.2014

Номер взяття на облік: 14769

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ЖИТОМИРСЬКА ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ (М. ЖИТОМИР) • 44096781

Відомості про відомчий реєстр: (Реєстр платників єдиного внеску)

Дата взяття на облік: 04.12.2014

Номер взяття на облік: 10000000307261

Хомутовський Джавід Асафович студент
Науковий керівник – д.е.н., професор Зінчук Т.О.

РОЛЬ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, можна чітко, без будь яких досліджень говорити про те, що у всьому світі в глобальному вимірі відбувається цифрова революція. Вона впливає абсолютно на усі сфери нашого життя, розпочинаючи від звичайного спілкування та закінчуючи цифровізацією усіх державних та бізнес процесів. Відбувається становлення, формування та подальший розвиток інформаційного суспільства, яке носить назву «діджитал-економіка». Відтак, можемо чітко говорити про те, що цифрові технології відіграють вирішальну роль в аспекті міжнародного співробітництва, адже зрештою самі цифрові технології – це невід’ємна частина сучасного суспільства. Зважаючи на це питання дослідження ролі діджиталізації для міжнародного співробітництва набуває особливої актуальності, а результати такого дослідження надають можливість науковцям досліджувати інші важливі для економіки, державності та бізнесу питання.

Виклад основного матеріалу. Підходячи до розгляду питання ролі діджиталізації у міжнародному співробітництві в умовах глобалізації, в першу чергу зробимо акцент на дефінітивний огляд понять. Так, зокрема відмітимо, що під діджиталізацією розуміється процес переходу до організації цифрового бізнесу на основі використання цифрових технологій для зміни бізнесмоделі з метою надання нових можливостей для отримання прибутку та створення цінності[1]. Більш коротке та зрозуміліше визначення надає у своїй роботі С.В. Коляденко, яка визначає діджиталізацію як приведення будь-яку інформацію у цифровий вигляд [2].

Відмітимо, що діджиталізація розвивається з неймовірною швидкістю завдяки її здатності збирати, використовувати і аналізувати величезні обсяги

інформації (цифрових даних) практично про все. Такі цифрові дані збираються на основі аналізу «цифрових слідів», які залишаються на різних цифрових платформах у результаті активності фізичних осіб, соціальних груп або підприємств. Обсяг глобального трафіку на основі Інтернетпротоколу (IP), який дозволяє отримати приблизне уявлення про масштаби потоків даних, виріс приблизно з 100 гігабайт (ГБ) у день в 1992 році до більше ніж 45000 ГБ у секунду в 2017 році. І це при тому, що зараз економіка, заснована на даних, знаходиться лише на початковому етапі свого розвитку, згідно з прогнозами до 2022 року обсяг глобального IP-трафіку досягне 150700 ГБ у секунду в результаті появи дедалі більшої кількості нових користувачів в Інтернет-мережі та розширення Інтернету речей [3].

Окрім того, важливим є і статистика користування всесвітньою мережею. Так, сьогодні всесвітньою мережею регулярно користуються 22,96 млн. українців, або 71%, порівняно з показником 63% станом на кінець 2018 року. Зокрема, 35 млн. ос. користуються інтернет-банкінгом. Обсяг інтернет-платежів фізичних осіб зростає в середньому на 7–8% на рік. При цьому варто відзначити, що за останні десять років число користувачів зросло з 25,4% у 2008 році до 72,8% у 2017 році. Основна аудиторія користувачів – це молоді люди віком від 16 до 29 років. 98% усіх людей цієї категорії користуються Інтернетом, причому ця цифра була досягнута ще кілька років тому, а зараз розширення аудиторії відбувається за рахунок осіб старше 55 років, чия частка збільшилась у 2017 році на 25% [4].

Як нами було уже раніше зазначено, на сьогоднішній день цифрові тренди охоплюють практично всі сфери нашого життя, а відтак і міжнародне співробітництво не є виключенням цьому. У своїй роботі М. Варламова та Ю. Дем'янова виділяються наступні технології, які найбільшою мірою впливають на діджиталізацію економіки, а отже і міжнародного співробітництва[5]:

- інтернет речей і автоматизація виробництва;
- цифрове проектування і моделювання;
- технології віртуалізації: віддалений доступ, віддалений офіс і т. д.;

- мобільні технології і крос-канальні комунікації.

Постає питання, як саме дані тенденції впливають на міжнародне співробітництво. Якщо говорити саме про бізнес, тут відмітимо, що дані тенденції є для бізнесу певною рушійною силою, яка сприяє його розвитку, а основними перевагами є зокрема:

- економія часу і підвищення продуктивності;
- оптимізація та покращення комунікації між контрагентами;
- можливості крос-продажів/upsell-продажів - вихід на новий рівень обслуговування контрагентів і заохочення їх до придбання більшої кількості продуктів;
- конкурентні можливості за рахунок поліпшення клієнтського досвіду і загальної оптимізації робочого процесу.

Варто також розглянути міжнародне співробітництво і в аспекті співпраці держав. В даному випадку роль діджиталізації має ще більш показовий характер. Так, до прикладу держави можуть виконувати свої функції більш ефективно. Розглянемо на прикладі співробітництва по уникненню подвійного оподаткування або ж в сфері боротьби проти приховування доходів. Так, за наявності укладеної відповідної угоди, кожна із держав отримує доступ до податкової інформації своїх громадян, що дозволяє кожній окремо відслідкувати через інформаційні технології рух коштів по карткам та декларування доходів у різних країнах.

Висновок. Підсумовуючи вищеописане ще раз варто констатувати, що діджиталізація є безперечно позитивним явищем. Вона дійсно є необхідною для сучасного суспільства та є його невід'ємною частиною, а всезагальна інформатизація не тільки полегшує життя людям, але і сприяє кращому та більш ефективному міжнародному співробітництву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Digitalization. Gartner IT Glossary // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.gartner.com/itglossary/digitalization/>
2. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105–112.
3. Доклад о цифровой экономике 2019. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/der2019_overview_ru.pdf.
4. В Україні кількість інтернет-користувачів зросла до 23 мільйонів. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2797152-v-ukraini-kilkistinternetkoristuvaciv-zroslo-do-23-miljoniv.html>
5. Варламова М. та Дем'янова Ю. Основні тенденції діджиталізації у глобальному вимірі // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/63/829.pdf>

Додаток В

ТЕНДЕНЦІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Хомутовський Д., бакалавр

Науковий керівник:

д.е.н., професор Куцмус Н.М.

У 2020 р., коли світ зіткнувся з коронакризою, великі компанії були змушені перевести працівників на віддалену роботу, навчати співробітників новим цифровим технологіям та забезпечувати сучасним програмним забезпеченням – так почалася вимушена, та водночас, прискорена глобальна діджиталізація. Звісно, й до цих подій бізнес впроваджував нові системи управління, але під час поширення коронавірусу світ зазнав радикальних змін. Нині Україна стикається з ще більшою необхідністю швидкого впровадження цифрових технологій в усіх без винятку сферах життя: відключення світла, ракетна небезпека й інші тимчасові труднощі, з якими стикається наша країна, вимагають від керівників компаній негайних рішень щодо безпечної та безперебійної роботи співробітників. На допомогу приходять сучасні технології, які знову повертають усіх до віддаленої роботи.

Не дивлячись на те, що малі та середні підприємства краще підходять для прийняття інновацій, чим великі організації, вони можуть реалізовувати ідеї швидше та легше завдяки тому, що позбавлені бюрократичних бар'єрів прийняття рішень, їм не потрібно витратити місяці або роки на оцінку нових ідей. Іншими словами, такий бізнес має менше перешкод для застосування інновацій та цифрової трансформації бізнесу, властивої всьому глобальному бізнессередовищу [1].

У великих міжнародних компаніях все ж найчастіше очікування від впровадження цифрових технологій перевершують результати досліджень, бо співробітники швидко адаптуються до нових умов. Наприклад, велика кількість ІТ-компаній замість значних скорочень у часи кризи, навпаки, набирають працівників. Керівництво компаній ввело нову тенденцію на гібридний формат роботи, який передбачає поєднання співробітниками віддаленої роботи та роботи в офісі. Зміна форматів змусила роботодавців, по-

перше, скоротити простори, оскільки тепер в офісі присутні не всі співробітники, а орендна плата не думає знижуватись; *по-друге*, менеджмент вирішив трансформувати робочі місця, роблячи їх універсальними. Показовим є кейс компанії Thomson Reuters: управління відділом кадрів, нерухомості та технологій, усвідомивши, що важливо завчасно планувати вихід частини співробітників назад в офіс, запровадило грамотне комбінування технологій онлайн і офлайн-роботи. Так, підключення обладнання відеоконференцзв'язку у всіх відкритих просторах офісу та переговорних кімнатах допомогло співробітникам без проблем розпочати спілкування з колегами, які зараз працюють із дому. У PayPal також звернули увагу на переваги гібридного формату роботи. Компанія запропонувала своїм співробітникам віртуальні простори, в яких вони зможуть зустрічатися не для обговорення робочих питань, а для маленької паузи на каву, яку так приємно випити з колегами в офісі. Ці неформальні зустрічі допомагають командам не втрачати контакту один з одним, роблячи роботу в нових розподілених умовах більш комфортною [2].

Також широкого поширення набула тенденція автоматизації офісних приміщень. Відмінний приклад автоматизації офісу – впровадження технології «*hot desking*» (у перекладі з англ. – «гарячі столи»), яка дозволяє залишити в офісі рівно стільки місць, скільки необхідно для безпечної та комфортної роботи, а також заощадити на офісній нерухомості завдяки скороченню площ, що орендуються. Суть технології – створити закріплені місця для тих, хто змушений чи хоче постійно працювати в офісі, та надавати іншим гнучкі робочі місця з можливістю віддаленого бронювання. Синхронізація з корпоративними календарями робить цю технологію універсальною для співробітників, а можливість проаналізувати відвідуваність офісу особливо привертає увагу менеджменту, який прагне скоротити витрати у кризовий період.

Але індустрія ІТ досить гнучка та швидко опановує нові технології, а що ж відбувається у галузях, які важко чи, здавалося б, взагалі неможливо перевести на дистанційну форму роботи або мінімізувати кількість задіяного персоналу? Для відповіді на це питання розглянемо тенденції діджиталізації, що стосуються транспортної, нафтогазової, металургійної, машинобудівної галузей та галузі електроенергетики. Найпершими кроками у цифровізації цих галузей була оптимізація роботи офісного персоналу. У цьому на допомогу прийшли технології для обробки великих масивів даних та хмарні сховища. Основними процесами під час роботи з великими масивами даних сьогодні є збирання, зберігання, аналіз, пошук, оновлення та забезпечення

конфіденційності інформації, управління інформацією, обмін, візуалізація, передача, обробка запитів, для чого власне і залучаються хмарні комп'ютерні технології. У майбутньому великі інформаційні гіганти планують перехід до аналізу поведінки користувачів та побудови довгострокових прогнозів на цій основі. Важливо також окремо зазначити зростання важливості систем автоматичного самообслуговування, що дасть змогу аналізувати зібрані дані про користувачів за допомогою комп'ютерних алгоритмів без залучення додаткових фахівців. Особливо важливою стане ця зміна для сегмента малих та середніх підприємств (у тому числі сфери транспорту), в яких немає бюджету для залучення вчених-аналітиків [3].

Набагато складніше забезпечити безперервне виробництво продукції. Але й тут на допомогу прийшли роботизація та поширення технології 3D друку. Роботизація особливо актуальна для транспортно-логістичної галузі, а саме, при виконанні навантажувальнорозвантажувальних робіт та робіт пов'язаних із ремонтом та утриманням технічних засобів. Адже сучасні вантажні термінали в розвинених країнах вже по суті являють собою роботизовані підприємства, на яких з використанням цифрових програм знаходять потрібний контейнер, дістають його, ставлять на потрібні платформи тощо [4].

Розповсюдження технології 3D друку на сьогодні сприяє трансформації наступних галузей: авіація, логістика, портове господарство, автомобільна промисловість й біомедицина. Наприклад, через 3D-друк металу на верфях виробничі потужності морського порту Роттердам застосовують і для створення компонентів запчастин судів. Ця можливість виробництва на вимогу набагато скорочує час очікування деталей [5].

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що вплив технологій на діяльність міжнародних компаній з кожним місяцем все більше зростає. Кожна галузь знаходить для себе технології, які їй імпонують та лише покращують результати роботи. ІТ індустрія все більше орієнтується на віддалену роботу та оптимізацію робочих просторів, а важка промисловість набирає темпів в освоєнні технологій 3D друку та роботизованого обладнання.

Список використаних джерел:

1. Броган К., Сміт Дж. Формула ефекту. Як отримати реальний результат у соціальних медіа. Москва.: Манн, Іванов та Фербер (МІФ). 2018. 340 с.

2. Діджиталізація робочих місць: світові тренди та ІТ-рішення для офісу
URL:<https://brutals.ru.turbopages.org/brutals.ru/s/biznes/didzhitalizaciya-rabochih-mest-mirovye-trendy-i-it-resheniyadlya-ofisa/>.

3. Мельник О. Головні тренди штучного інтелекту, великих даних та IoT у 2017 році. Онлайн видання Na chasi. URL: <https://nachasi.com/2017/05/12/main-trends/>.

4. Лапідус Б. М. Про вплив цифровізації та Індустрії 4.0 на перспективи розвитку залізничного транспорту// Бюллетень ОУС ОАО. 2018. № 1. С. 1–8.

5. Dignan L. Port of Rotterdam plots IoT rollout, efficiency push with IBM, Cisco, Axians. URL:
[https:// www.zdnet.com/article/port-of-rotterdam-plots-iot-rollout-efficiency-push-with-ibm-ciscoaxians/](https://www.zdnet.com/article/port-of-rotterdam-plots-iot-rollout-efficiency-push-with-ibm-ciscoaxians/).